

Odra je stále v ohrožení. Místo dalších přehrad potřebujeme řekám vrátit jejich přirozený prostor

9.9.2026 - | Arnika

Letní měsíce roku 2026 sice nepřinesly jednorázovou ekologickou katastrofu obřích rozměrů, jakou jsme na řece Odře zažili v minulosti, ale to neznamená, že by problémy zmizely. Zástupci mezinárodní koalice Čas pro Odru, jejíž součástí je i organizace Arnika, proto varovali před prohlubující se krizí.

Změna klimatu přináší extrémní výkyvy počasí, od povodní po vleklá sucha, která letos sužovala celé povodí. Evropa se otepluje tempem, které téměř dvojnásobně převyšuje celosvětový průměr, což potvrdila data služby Copernicus o letošním rekordně horkém létě. V kombinaci s nedostatkem srážek to vede k extrémně nízkým průtokům a vysychání krajiny.

Vedle viditelného poklesu hladin řek je zde obrovský problém, který není na první pohled patrný, a tím je hydrogeologické sucho. Polský Institut meteorologie a vodního hospodářství vydal na začátku září desítky varování pro povodí Odry. Dochází ke kritickému poklesu hladiny podzemních vod, které se využívají jako pitný zdroj i k zavlažování v zemědělství.

V tiskové zprávě Koalice pro Odru upozorňuje Krzysztof Smolnicki z Nadace EkoRozwoju, že tyto zdroje nejsou nekonečné a jejich prohlubování není trvalým řešením. Zadržování vody pomocí výstavby nových umělých nádrží je podle něj příliš drahé, pomalé a vodu do širší krajiny efektivně nerozvede. Skutečným lékem je obnova přirozené retence krajiny.

Situaci s vodohospodářskou politikou v Česku ostře kritizuje také Vlastimil Karlík z Arniky. *"Současná česká vláda prohlubující se sucho dlouhou dobu ignorovala a teprve na konci srpna premiér jmenoval komisi, která by měla navrhnout opatření. Zatím však dokázala navrhnout pouze výstavbu nových vodních nádrží, které problém odvodnění krajiny vůbec neřeší,"* říká.

Jak naopak vyplývá z odborných zjištění, technické úpravy koryt a budování dalších vodních děl řekám spíše škodí. Pokud se řeka vybagruje až na tvrdé podloží a ztratí kontakt se svou přirozenou nivou, přichází o svou schopnost samočištění a přirozené filtrace.

Ekologický stav Odry zhoršuje přetrvávající silné znečištění. Nejvýraznější zátěž představují důlní vody a nedostatečně čištěné odpadní vody, které tok enormně zasolují. Extrémní vedra a nízké průtoky pak koncentraci těchto nebezpečných látek ve vodě ještě neúměrně zvyšují. Právě toto silně toxické prostředí vytváří ideální podmínky pro množení a šíření smrtící zlaté řasy. Tento invazní organismus stál před třemi lety za jednou z nejhorších ekologických katastrof v historii Evropské unie, kdy v řece Odře zahynulo obrovské množství ryb i dalších živočichů.

Zlatá řasa je bohužel v povodí stále velmi reálnou hrozbou. Odborníci již zaznamenali, že její toxiny dříve zabíjely ryby také přímo na českém území, konkrétně na Karvinsku. Letos v létě pak došlo k dalšímu masivnímu úhynu ryb na polských nádržích a také v Hlivickém průplavu, ze kterého voda proudí přímo do hlavního toku Odry. Vody vysoce nasycené solemi z těžebního průmyslu jsou tak doslova časovanou bombou.

Zástupci koalice Čas pro Odru proto důrazně požadují, aby se neprodleně zastavilo další technické

prohlubování řeky, které funguje pouze jako obří krajinná drenáž a problém zhoršuje.

Klíčem k nápravě a záchraně toku je podle expertů důsledná renaturalizace. Theresa Wagner z německé organizace BUND apeluje na odsouvání hrází a navrácení prostoru historickým záplavovým územím, která dokážou fungovat jako houba, zadrží vodu v období extrémního sucha a naopak ztlumí ničivou sílu bleskových povodní. Jen díky takovým promyšleným opatřením získají řeky a jejich obyvatelé šanci na přežití v dobách, kdy je zasáhnou otravy nebo klimatické extrémy. Hrozby pro naše vodní toky se neustále kumulují a pokud urychleně nezvolíme řešení respektující přírodu, hrozí nám nejen nenávratná destrukce ekosystémů, ale v konečném důsledku i mimořádně vážné ekonomické ztráty.

<https://arnika.org/novinky/odra-je-stale-v-ohrozeni-misto-dalsich-prehrad-potrebujeme-rekam-vratit-jejich-prirozeny-prostor>